

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α. ΝΟΥΦΙΛΕΤΣΙΟΥ

ΙΔΡΥΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1947

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 - ΤΣΩΡΤΣΙΑ - 38
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Γ.Δ της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΡΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΒΛΑΣΗ ΠΑΣΚΑΛ*

Είναι αλήθεια πως είναι πολύς κόπος, σάν αρχίζει ο άνθρωπος να γίνεται ευσέβης. Πλήν, έτοιμος ο κόπος κ' ή δυσκολία δέν προέρχεται από την ευσέβεια που αρχίζει να υπάρχει μέσα μας, αλλά από την ασέβεια που απομένει ακόμα στην ψυχή μας. **

*

Η Άγια Γραφή δέν είνε κάποια γνώση του λογικού, μά κάποια γνώση της καρδιάς. *** Μπορούνε να τη νοιώσουνε και να την ξεχωρίσουνε μονάχα κείνοι πώχουνε ίσια καρδιά. Το ακέπασμα, που με δαυτό είνε σκεπασμένη ή Άγια Γραφή για τους Έβραίους, είνε και για τους χριστιανούς το ίδιο. Το θεϊκό έλεος δέν είνε μοναχά ο σκοπός που δοθήκανε στον άνθρωπο οι Άγιες Γραφές, παρά είνε κ' ή πόρτα απ' όπου ο άνθρωπος μπαίνει σε δαύτες.

*

Η εδτυχία δέ βρίσκεται ούτε μέσα μας, ούτε απέξω μας: βρίσκεται στο Θεό, κ' έξω από μας και μέσα μας.

*

Το να γνωρίζει ο άνθρωπος πως είνε ξευτελισμένος, αυτό είνε το μεγαλειό του. Ένα δέντρο δέ γνωρίζει πως είναι ξευτελισμένο. Το λοιπόν, είναι έλεεινός όποιος γνωρίζει πως ο έαυτός του είνε για καταφρόνηση. Αλλά θα πει πως είνε και μέγας όποιος νοιώθει πως είνε ξευτελισμένος. Ίσα ίσα όλες τούτες οι αθλιότητες δείχνουνε το μεγαλειό πώχει ο άνθρωπος. Είνε δυστυχίες κάποιου μεγάλου άρχοντα, δυστυχίες ενός βασιλιά που ξέπεσε από το θρόνο του.

*

Οί έπιστήμες έχουνε δυό άκρες που σμίγουνε ή μιá με την άλλη ή μιá άκρη είνε το να μη γνωρίζει κανένας τίποτα όλότελα, κ' είνε ή φυσική κατάσταση που βρίσκουνται όλοι οι άνθρωποι σά γεννηθούνε κ' ή άλλη άκρη είνε κείνη που φτάνουνε οι μέγες οι ψυχές, όπου περνάνε όσα μπορεί να μάθει άνθρωπος, και στο τέλος νοιώθουνε πως δέ γνωρίζουνε τίποτα, και συναπαντιούνται με κείνη την πρώτη την κατάσταση που δέ γνωρίζανε τίποτα, κι απ' όπου ξεκινήσανε. Απ' αυτουούς, όσοι βγήκανε μόν από τη φυσική την άνηξερία, μά δέ μπορέσανε να φτάξουνε στην άλλη, έχουνε πάρει κάποιο πασάλειμμα από κείνη την έπιστήμη πώχει την ιδέα πως φτάνει για όλα, και κάνουνε τους πάνσοφους. Κάτι τέτοιοι είνε που αναταράζουνε τον κόσμο, και που κρίνουνε για το κάθε τι χειρότερα,

* Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος.

** «Ότε ή έπιθυμία του πόθου του Χριστού ούχ ούτως έκνικα έν σοί, ώστε είνε σε άπαθή έν πάση θλίψει σου, δια την έν αυτώ χαράν, γίνθι ότι ο κόσμος ζή έν σοί πλέον του Χριστού, και ότι το σωμα ζή έν σοί, και ούχ ο Χριστός: και άπλώς ειπείν: ούπερ γάρ ο πόθος ισχύει και κατακρατεί έν σοί, εκείνό έστι το ζών έν σοί.»

δαίος 'Ισαάκ ό Σβρος

*** «Άρον και απόδυσον την γνώσιν των τρόπων και της πανουργίας, και ούτως ένδύη την γνώσιν την άπλήν της αληθείας.»

δαίος 'Ισαάκ ό Σβρος

παρά οι άλλοι. 'Ο πολὺς ὁ λαὸς κι' οἱ τέτοιοι ἐξυπνοὶ κανονίζουνε τὴν πορεία τοῦ κόσμου. Οἱ ἄλλοι τοὺς περιφρονᾶνε κι' εἶνε καὶ καταφρονημένοι. *

*

Πόσο μάταια εἶνε ἡ ζωγραφικὴ, ποὺ κάνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ θαυμάζουνε τὰ ὁμοιώματα ὅπου φτιάχνει ἀπὸ κάποια πράγματα, ἐνῶ τὰ ἴδια τὰ πράγματα δὲν τὰ θαυμάζουνε καθόλου ὁλότεια. **

*

'Ο Χριστὸς θὰ βρισκεται σὲ ἀγωνία ὡς τὸ τέλος τοῦ κόσμου· γιὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κοιμηθεῖ κανένας σ' ὅλον τὸν καιρὸ ἐτοῦτον.

*

'Ο Χριστὸς, τὴν ὥρα ποὺ κοιμότανε οἱ μαθητὲς του, ἔκανε τὴ σωτηρία τους. Γιὰ τὸν κάθε δίκαιο ἀνθρώπο ἔκανε τὴ σωτηρία του, τὴν ὥρα ποὺ αὐτὸς κοιμότανε μέσα στὸ τίποτα πρὶν γεννηθεῖ, καὶ μέσα στὴν ἁμαρτία ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ γεννήθηκε. ***

Μία φορὰ μονάχα παρακάλεσε τὸν Πατέρα του νὰ μὴν πιεῖ τὸ ποτήρι, καὶ τοῦτο πάλι μὲ ὑποταγή· μὰ εἶπε γὰρ τὸ πιεῖ καὶ δυὸ φορές, ἂν εἶτανε ἀνάγκη.

'Ο Χριστὸς εἶνε πικραμένος. 'Ο Χριστὸς βλέπει κοιμισμένους τοὺς φίλους του, κι' ὄλους τοὺς ὀχτροὺς του ν' ἀγρυπνᾶνε καὶ παραδίνεται ὁλότεια στὸν Πατέρα του.

'Ο Ἰησοῦς τὸν Ἰούδα δὲν τὸν βλέπει σὰν ὀχτρό, παρά τὸν βλέπει σὰν προσταγμένον ἀπὸ τὸ Θεό, γιὰ τοῦτο τὸν κράζει φίλο.

'Ο Ἰησοῦς ἀποχωρίζεται ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του γιὰ νὰ μπει στὴν ἀγωνία. Κ' ἐμεῖς πρέπει ν' ἀποχωριστοῦμε ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀγαπημένους μας κι' ἀπὸ τοὺς πιὸ δικούς μας γιὰ νὰ τὸν μιμηθοῦμε.

*

'Ο Χριστὸς μᾶς λέγει: Δὲ θὰ μὲ ζητοῦσε, ἂν δὲ μ' εἶχες βρεῖ πρωτότερα.

*

'Ο Χριστὸς μᾶς λέγει: Εἶμαι κοντά σου, μὲ τὸ λόγο μου μέσα στὸ Εὐαγγέλιο, μὲ τὸ πνεῦμα μου μέσα στὴν Ἐκκλησία, καὶ μὲ τὴ φώτισή μου· μὲ τὴ δύναμή μου μέσα στοὺς ἱερεῖς, μὲ τὴν προσευχή μου μέσα στοὺς πιστοὺς.

Οἱ γιατροὶ δὲ θὰ σὲ κάνουνε καλά, γιὰτὶ κάποια μέρα θὰ πεθάνεις. Μὰ ἐγὼ εἶμαι κείνος ποὺ σὲ γιατρεύει καὶ ποὺ κάνει τὸ κορμί σου ἀθάνατο.

Υπομόνεψε στὲς ἀλυσίδες καὶ στὴ σκλαβιά τοῦ κορμιοῦ σου. Τοῦτον τὸν καιρὸ σὲ γλυτώνω μονάχα ἀπὸ τὴ σκλαβιά τὴν πνευματική.

* 'Ο ἀπόστολος Παῦλος μιλά μὲ τὰ παρακάτω λόγια γιὰ τοὺς τέτοιους σοφοὺς, ποὺ τοὺς λέγει ψυχικούς, δηλ. σαρκικούς: «Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ. Τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾶ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ· τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος Ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικῶς συγκρίνοντες. Ψυχικός δὲ ἀνθρώπος, οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γινῶναι ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενός ἀνακρίνεται. Τίς γὰρ ἐγνώ νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιδάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.» Κορινθ. Α'. Β'. 10.

** Ἀληθινά, ἡ μονάχη ζωγραφικὴ ποὺ δὲν εἶναι μάταιη, εἶνε ἡ ζωγραφικὴ ποὺ ὑπηρετεῖ τὸ Θεό, δηλ. ἡ ἀγιογραφία. Στὸ Βυζάντιο, καὶ γενικὰ στὴν Ἀνατολή, ἡ ζωγραφικὴ εἶτανε θρησκευτικὴ σχεδὸν ὁλότεια. Στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ ζωγραφικὴ δὲν μιμεῖται ἄσκοπα τὸν ὕλικὸν τὸν κόσμον γιὰ νὰ τὸν ξαναπαραστήσει, ἀλλὰ γιὰ νὰ κάνει φανερά, τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ παραστήσει τοὺς ἁγίους καὶ τὴν ἱστορία τῆς θρησκείας κατὰ κάποιον τρόπο ἀνθρώπινο, πέροντας μὲν στοιχεῖα ἀπὸ τὸν ὕλικὸν κόσμον, πλὴν μεταουσιώνοντάς τα σὲ σχήματα ἁγία καὶ ἱερά. Φ. Κ.

*** «Ὅς δὲ ὁ Θεὸς προόρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε, καὶ οὐς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσε· οὐς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.» ῥ. μ. η', 30.

*

Ὁ Χριστὸς μᾶς λέγει: Πάρετε παρηγοριά. Μὴν τὴν περιμένετε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σας, Ἴσα ἴσα, ἀν δὲν περιμένετε τίποτα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σας, τότες θὰ τὴν ἀξιωθείτε.

*

Ὁ Χριστὸς σὲ τοῦτον τὸν κόσμῳ δὲν ἐβρήκε ἄλλον τρόπο γιὰ νὰ ξεκουραστεί, παρὰ μονάχα τὸ μνῆμα του.

*

Ὁ Χριστὸς μᾶς λέγει: Μὴν συγκρίνεις τὸν ἑαυτὸ σου μὲ τοὺς ἄλλους, παρὰ νὰ τὸν συγκρίνεις μὲ μένα.

*

Τὴν παρηγοριά γιὰ τὰ βέσπανά μας δὲν πρέπει νὰ τὴ ζητᾶμε οὔτε στὸν ἑαυτὸ μας, οὔτε στοὺς ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε σὲ κάθε τι ποῦνε πλασμένο, μὰ στὸν ἴδιο τὸ Θεό. Γιατί ὅλα τὰ πλάσματα δὲν εἶναι ἢ πρώτη ἢ αἰτία ποὺ γίνονται αὐτὰ τὰ περιστατικά ποὺ τὰ λέμε δυστυχίες ἀλλά, ἐπειδὴς ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ εἶν' ἡ μονάχη κ' ἡ ἀληθινή αἰτία τοὺς, κι' ὁ μέγας δικαστὴς κι' ὁ ἄρχοντας, εἶναι φανερό πὼς πρέπει νὰ πάμε στὴν πηγὴ καὶ στὴ ρίζα τους, γιὰ νὰ βροῦμε κάποια οἴγουρη ξαλάφρωση. Κι' ἀν πορευτοῦμε μὲ τοῦτον τὸν τρόπο, καὶ νοιώσουμε τὸ θάνατο ὄχι σὰν κάτι τις ποὺ γίνεται ἀπὸ τὴν τύχη, μῆτε σὰ μιὰ φυσικὴ ἀνάγκη, μῆτε σὰν κάποιο παιγνίδι ἀνάμεσα στὰ στοιχεῖα καὶ στὰ μέρη ποὺ σχηματίζουνε τὸν ἄνθρωπο, (γιατί ὁ Θεὸς δὲν παράτησε τοὺς ἀγαπημένους του στὸ καπρίτσιο καὶ στὴν τύχη), παρὰ σὰν τὸν νοιώσουμε σὰν ἓνα ἀποτέλεσμα χρειαζόμενο, ἀναγκασμένο, δίκιο, ἄγιο, ὠφέλιμο γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, σὰν ἓνα σταμάτημα τῆς πρόνοιᾶς του ἀποφασισμένο ἀπὸ τὸν αἰῶνα νὰ γίνῃ στὸν καιρὸ τὸν προπούμενο, στὴν τάδε χρονιά, στὴν τάδε μέρα, στὴν τάδε ὥρα, στὸ τάδε μέρος, μὲ τὸν τάδε τρόπο, καὶ πὼς ὅ,τι γίνηκε εἴτανε προγνωρισμένο ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ προσταγμένο ἀπὸ τοὺς αἰῶνες. ἂν λοιπόν, ἀπὸ κάποια φώτιση ποὺ μᾶς δίνει ἡ θεία χάρις, νοιώσουμε αὐτὸ τὸ περιστατικό, ὄχι τὸ ἴδιο μοναχό του κι' ἐξω ἀπὸ τὸ Θεό, μὰ ἐξω ἀπὸ τὸ ἴδιο καὶ μέσα στὸ βάθος τῆς θέλησῆς τοῦ Θεοῦ, μέσα στὴ δίκαιη ἀπόφασή του, μέσα στὴν οἰκονομία τῆς πρόνοιᾶς του, ποῦνε ἢ ἀληθινή ἢ αἰτία καὶ ποὺ δίχως αὐτὴ δὲ δά γινότανε, κι' ἀπὸ τὴν ὁποία μονάχα ἔγινε, καὶ μὲ τὸν τρόπο ποῦγινε τότε λοιπόν θὰ δοξάσουμε μὲ μιὰ σιωπηλὴ ταπείνωση τ' ἀνεξερεύνητο τὸ ὕψος πῶχουνε τὰ μυστήριά Του, θὰ προσκυνήσουμε τὴν ἀγιοσύνη πῶχουνε οἱ βουλές Του, θὰ αἰνέσουμε καὶ θὰ δοξολογήσουμε τὴ σοφία πῶχει ἡ πρόνοιά Του. Καὶ θὰν ἐνώσουμε τὸ θέλημά μας μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ θελήσουμε μαζὶ μὲ Κεῖνον, μέσα σὲ κεῖνον, καὶ γιὰ Κεῖνον, τὸ κάθε πρᾶγμα ποὺ βουλήθηκε σὲ μᾶς καὶ γιὰ μᾶς στὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Τὸ λοιπόν, ἂς νοιώσουμε ἔτσι τὸ θάνατο, κι' ἂς βάλουμε σὲ πράξη αὐτὴ τὴ συμβουλὴ ποὺ τὴν ἔμαθα ἀπὸ κάποιον μέγαν ἄνθρωπο σὲ καιρὸ ποὺ εἶμουνα πολὺ πικραμένος, πὼς δὲν ὑπάρχει ἄλλη παρηγοριά, παρεχτός ἀπὸ τὴν ἀλήθεια μονάχα. Σίγουρα, ὁ Σωκράτης κι' ὁ Σενέκας δὲ μᾶς κάνανε νὰ πιστέψουμε τίποτα ἀπ' ὅσα εἶπανε ἀπάνου στὸ ζήτημα τοῦ θανάτου. Γιατί κι' αὐτοὶ εἴτανε πλανημένοι ἀπὸ τὴν ἰδέα ποὺ τύφλωσε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πὼς ὁ θάνατος εἶνε κάποιο πρᾶγμα φυσικὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Κι' ὅλα τὰ λόγια ποὺ εἶπανε, ἐπειδὴς τὰ στηρίζανε ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ σφαλὲρὸ τὸ θεμέλιο, εἶνε τόσο μάταια, ποὺ ἡ μονάχη ὠφέλεια ποὺ μπορούνε νὰ δώσουνε στὸν ἄνθρωπο, εἶνε τὸ πὼς χρειάζονται γιὰ νὰ δείξουνε πόσο εἶνε ἀνώφελα, καὶ πόσο ὀλότελα ἀδύνατος εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ τὰ πιὸ ὕψηλά διανοήματα ποὺ κάνανε οἱ πιὸ μεγάλοι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, εἶνε τόσο περιορισμένα καὶ τόσο παιδικίσια. Ὁ Χριστὸς ὅμως καὶ τὰ βιβλία τῆς θρησκείας μας ξεσκεπάσανε τὴν ἀλήθεια, κ' ἡ παρηγοριά ἦρθε μαζὶ μὲ δαύτη, γιατί εἶνε μέσα στὴν ἀλήθεια, ὅπως εἶνε μακριὰ κι' ἐξω ἀπὸ τὴν πλάνη. Τὸ θάνατο λοιπόν ἂς τὸν νοιώσουμε μέσα στὴν ἀλήθεια ποὺ μᾶς τὴ δίδαξε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

*

Δίχως τὸ Χριστό, ὁ θάνατος εἶνε ἀποτρόπαιος, φοβερός κι' ὁ τρόμος τῆς φύσης. Ἄλλᾳ

με το Χριστό είνε αγαπημένος, αγιασμένος, κ' ή χαρά των χριστιανών. "Όλα είνε ειρηνικά μαζί με το Χριστό, κι' αυτός ό ίδιος ό θάνατος. *

Πόσο χαίρεται ό χριστιανός, γά βλέπει με τά μάτια της πίστης, τó Δαρειό, τόν Κόρο, τόν 'Αλέξαντρο, τούς Ρωμαίους, τόν Πομπήιο και τόν 'Ηρώδη, νά δουλεύουνε και νά πολεμάνε γιά νά δοξαστεί τó Ευαγγέλιο, άθελά τους κι' ανήξερά τους! **

*

'Ο Θεός θέλησε νά εξαγοράσει τόν άνθρωπο, πού σκλαβώθηκε στο στανά, και ν' ανοίξει τήν πόρτα της σωτηρίας σέ εσους θά τόν ζητούσανε. 'Αλλά οι άνθρωποι γινήκανε ανάξιοι γιά μιá τέτοια χάρη, κ' είνε δίκιο νά αρνιέται ό Θεός νά τή δώσει σέ κάποιους ανθρώπους, ενώ τή δωρίζει σ' άλλους με μιάν εύσπλαχνία πού μήτε και τούτοι είνε άξιοι γιά δαύτη. 'Αν ήθελε νά λυγίσει τó πείσμα έκεινών πούνε οι πιό σκληρόκαρδοι, θά μπορούσε νά τó κάνει με τó νά φανερωθεί τόσο φανερά σέ δαύτους, πού νά μή μπορούσε ν' άρνηθουνε πώς αλήθινά είνε ό Θεός, και νά τόν παραδεχτούνε, όπως θά παρουσιαστεί τήν Τελευταία τήν ήμέρα, με τέτοια δόξα και με τέτοια αναλαμπή, και μ' ένα τέτοιο αναποδογύρισμα τού κόσμου, πού θά τόν δούνε κ' οι νεκροί οι αναστημένοι κι' οι πιό στραβοί.

'Αλλά δέ θέλησε νά κατέβει έτσι στον κόσμο, παρά κατέβηκε με πραότητα και με ταπεινώση, γιατί πολλοί άνθρωποι είνε ανάξιοι της έπιείκειάς του, και γιά τούτο θέλησε νά τούς αφήσει άποστερημένους από τή σωτηρία, πού δέν τή θέλουνε. Τό λοιπόν, δέν εΐτανε δίκιο νά κατέβει όλοφάνερα με τή θεϊκή τή δόξα, πού θά νάκανε όλους τούς ανθρώπους νά τόν παραδεχτούνε γιά Θεό. 'Ωστόσο, δέ θάτανε πάλι δίκιο νάρθει τόσο κρυμμένος, πού νά μήν τόν γνωρίσουνε μήτε και κείνοι πού θά τόν ζητούσανε ειλικρινά. Γιά τούτο θέλησε νά πάρει τέτοια μορφή, πού νά τόν γνωρίσουνε φανερά τούτοι πού τόν αποζητάνε. Με τούτον τόν τρόπο, θέλοντας νά φανερωθεί καθαρά σέ κείνους πού τόν γυρεύουνε μ' δλη τήν καρδιά τους, και κρυμμένος στους άλλους πού τόν αποφεύγουνε και κείνοι μ' δλη τήν καρδιά τους, κρυφοφανερώθηκε στον κόσμο μ' έναν τέτοιο τρόπο, ώστε νά δώσει κάποια φανερά σημάδια άπ' όπου νά Τόν καταλάβουνε κείνοι πού τόν αποζητάνε, κι' άλλα σημάδια σκοτεινά σέ κείνους πού δέν Τόν ποθούνε.

*

Τό κάθε τι διδάχνει τόν άνθρωπο πώς νά πορευτεί: αλλά πρέπει νά καταλάβουμε σωστά αυτό τó πράγμα. Γιατί δέν είνε αλήθεια πώς όλα στον κόσμο φανερώνουνε τó Θεό, και πάλι δέν είνε αλήθεια πώς όλα στον κόσμο τόν κρύβουνε. 'Αλλά είνε αλήθινά και τά δυό μαζί, πώς ό Θεός κρύβεται σέ κείνους πού τόν πειράζουνε ***, και πώς φανερώνεται σέ κείνους πού τόν ποθούνε. 'Επειδής οι άνθρωποι είνε μαζί κι' άξιοι κι' ανάξιοι νά τόν δούνε. 'Ανάξιοι, γιατί είνε χαλασμένοι από τήν άμαρτία, κι' άξιοι, γιατί πλαστήκανε από τó Θεό άγιοι και καθαροί, πριν νά ξεπέσουνε με τó νά φάνε τόν καρπό της γνώσης, δηλαδή της άμαρτίας.

* «Τά της χάριτος χαράν έχει, ειρήνην έχει, αγάπην έχει. Αυτή ή αλήθεια αναγκάζει τόν άνθρωπον αλήθειαν επιζητείν τά δέ της άμαρτίας είδη έστι τεταραγμένα, και ουκ έχει αγάπην και χαράν πός Θεόν.»

«'Η χαρά ή εν Θεώ, ισχυροτέρα έστι της ένταύθα ζωής, και ό εύρων αυτήν, ού μόνον εις τά πάθη ού περιβλέφεται, άλλ' ούδέ επί τήν έαυτού ζωήν επιστραφήσεται, ούδέ αίσθησις αυτή έτέρα γενήσεται εκείθεν.»

** Κατά τόν άγιο Γρηγόριο τόν Παλαμά κι' ό διάβολος συνεργεί στο θέλημα τού Θεού. Δίχως νά τó θέλει.

*** «'Ότι εύρίσκεται τοίς μή πειράζουσιν αυτόν, έμφανίζεται δέ τοίς μή άπιστοῦσιν αυτόν.»

Σοφία Σολομώντος

Οί πολλοί οι άνθρωποι θέλουνε νά τόν αποδείξουνε τó Θεό, κ' ύστερα νά τόν πιστέψουνε, όπως αποδείχνουνε τή βαρύτητα ή τó πώς υπάρχουνε μικρόδια. Πείρα, πείραμα, πειρασμός. Φ. Κ.

«'Εμφανής έγενόμην τοίς έμέ μή έπερωτώσιν και εύρέθην τοίς έμέ μή ζητούσιν.» 'Ησαίας

«Τά έμά πρόβατα της φωνής μου άκούει.»

Λόγια τού Χριστού

★

Τὰ καλὰ καὶ τ' ἀγαθὰ ποὺ ἔταξεν ὁ Θεὸς στὴν Ἀγία Γραφή, οἱ κακοὶ τὰ πήρανε πὼς εἶνε ὕλικά, καὶ πλανηθήκανε, κ' οἱ κακοὶ δὲν τὰ πήρανε γιὰ ὕλικά, παρὰ τὰ πήρανε γιὰ πνευματικά, καὶ δὲν πλανηθήκανε γιὰτὶ τὸ πὼς θὰ τὰ πάρει κανένας τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἔταξε ὁ Θεός, εἶνε κατὰ τὴν διάθεσιν τῆς καρδίας, ὅπου ποθεῖ κείνο π' ἀγαπᾷ. (*)

★

Ἄντις νὰ παραπονεῖσαστε πὼς ὁ Θεὸς εἶνε κρυμμένος, πρέπει νὰ τὸν ψαριστήσετε ποὺ εἶνε τόσο ὀλοφάνερος. Καὶ θὰ τὸν ψαριστήσετε ἀκόμα περισσότερο ποὺ δὲ φανερώνεται στοὺς σοφοὺς καὶ στοὺς περήφανους, ὅπου δὲν εἶνε ἀξιοὶ νὰ γνωρίζουνε ἕναν Θεό, ποῦνε τόσο ἅγιος.

★

Ὁ ἄνθρωπος δὲν καταλαβαίνει τίποτα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ἂν δὲν πάρει γιὰ βάση πὼς ὁ Θεὸς θέλησε ἄλλους νὰ τυφλώσει καὶ ἄλλους νὰ φωτίσει.

★

Ἄν δὲν ἐρχότανε στὸν κόσμο ὁ Χριστός, ὁ κόσμος δὲ θὰ ὑπῆρχε γιὰτὶ θάπρεπε, ἢ νὰ χαλάσει, ἢ νὰ γίνεῖ σὴν κόλαση. (**)

★

Ποιὸς εἶμπορεῖ νὰ μὴ θαυμάσει καὶ νὰ μὴν ἀγαπήσει μιὰ θρησκεία, ποὺ γνωρίζει κατὰβαστα τὰ μυστήρια, τὰ ὅποια ὅσο πιὸ πολὺ φῶς ἔχει μέσα του ὁ ἄνθρωπος τόσο περισσότερο τὰ βλέπει;

★

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὀχθρεύονται ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἀπὸ φυσικό τους. Καὶ μεταχειριστήκανε τὴν ἀκολασία τῆς σάρκας ὅπως μπορέσανε, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουνε τάχα ὅλο τὸν κόσμο. Μὰ αὐτὸ εἶναι ὑποκρισία, μιὰ ψεύτικη ζωγραφιά τῆς φιλανθρωπίας γιὰτὶ κατὰ βάθος δὲν εἶναι ἄλλο τίποτα, παρὰ μίσος. Αὐτὸ τὸ βρώμικο κατακάθι πῶχει μέσα του ὁ κάθε ἄνθρωπος, μονάχα ποὺ σκεπάστηκε γιὰ νὰ μὴ φαίνεται. Μὰ δὲν ξεριζώθηκε.

★

Ὅποιος δὲν ἔχει καρδιὰ στὰ στήθεια του, ἔχει μονάχα αὐτιά γιὰ νὰ ἀκούγει. (***)

Μεταφρ. ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥΣ

(*) Ἔως τὰ τώρα, καὶ εἰς τὸν αἶθνα τοῦ αἰῶνος, ὁ πολὺς ὁ κόσμος ἔτσι τὰ νοιώθει τὰ ἀγαθὰ τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τοῦτο ὁ Χριστιανισμὸς ἔγινε ἕνα σύστημα ἐγκόσμιας εὐδαιμονίας, ἐγκόσμιας ἠθικῆς. Στὴν ἐποχὴ μας, ἔχει πιάσει τὴν ἀνθρωπότητα ἕνας ὑστερικός εὐδαιμονισμὸς, ὅλοι μιλάμε γιὰ Χριστιανισμό. Κι' ὁ Χριστὸς μᾶς λέγει: «οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε.» Φ. Κ.

«Δεκτικὴ ἐστὶν ἡ φύσις τοῦ καλοῦ τε καὶ κακοῦ, ἢτε θείας χάριτος, ἢτε ἐναντίας δυνάμεως, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαστικὴ.» ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος.

(**) Θέλει νὰ πεῖ πὼς ὁ κόσμος θάτανε σὴν κόλαση γιὰ ὅποιον εἶναι χριστιανὸς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του, κ' ἔχει μέσα του τὸ Χριστὸ καὶ τίποτ' ἄλλο. Ὅσο γιὰ τὸν κόσμο ποὺ πορεύεται μὲ τὰ θελήματα τῆς σαρκός, αὐτὸς εἶτανε κόλαση καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ Χριστό, καὶ μετὰ τὸ Χριστό, ἀφοῦ εἶνε χωρὶς τὸ Χριστό.

(***) «Σαρκικὸν μὲν οὖν πᾶς ἄνθρωπος ἔχει, πνευματικὸν δὲ ὁ πνευματικὸς.»

Μιχ. Ἀκομινῆτος

(Ἀκολουθεῖ)

